

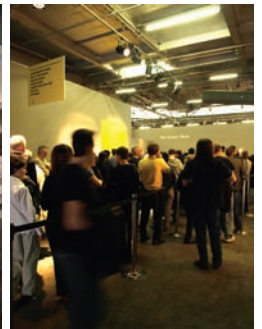
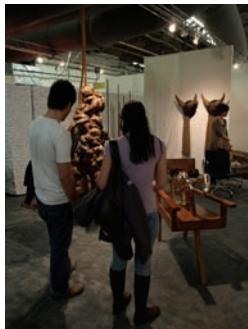
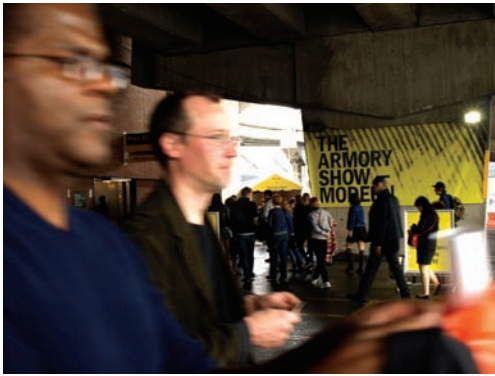
Doug+Mike Starn

ใน The Armory Show 2009

เมื่อย่างเข้าสู่เดือนมีนาคม สภาพอากาศอบอุ่นขึ้น หิมะละลาย และลมเย็นเยือกค่อยๆจางหายไป เป็นสัญญาณบอกว่าฤดูใบไม้ผลิอันสดใส อิมเมจ กำลังจะเข้ามาแทนที่ฤดูหนาวอันเจียบเหงาเช่นเดียวกับบรรยากาศของศิลปะในเมืองนิวยอร์กซึ่งกลับมาคึกคัก ตอบรับกับความสดชื่นของผู้คนในมหานครแห่งนี้เฉพาะช่วงสัปดาห์แรกของเดือนก็มีเทศกาลศิลปะที่น่าสนใจเกิดขึ้นมากมายทั่วเมืองแต่เพราะด้วยเวลาซึ่งมีจำกัด ผมจึงต้องตัดสินใจเลือกไปแค่เพียงบางแห่งที่สำคัญๆ เท่านั้นพอวันหยุดมาถึง ผมจึงเอาแผนที่และกล้องถ่ายรูปใส่กระเป๋าเป้ แล้วออกเดินทางมุ่งสู่เป้าหมายแรก คือ ดี อาร์มอรี โชว์ (The Armory Show) ซึ่งเพื่อนๆ ทุกคนแนะนำว่าน่าจะไปดูมากที่สุด เพราะเป็นเทศกาลศิลปะนานาชาติ จัดขึ้นทุกปีรวบรวมแกลลอรี่ศิลปะมากมายจากทั่วโลกมาจัดแสดงไว้ในที่เดียว ปีนี้จัดขึ้นระหว่างวันที่ 5 – 8 มีนาคม ที่บริเวณท่าเรือ 92 และ 94 อยู่บนถนนที่ 12 (Twelfth Avenue) ริมน้ำฮัดสัน (Hudson River) ด้านตะวันตกของเกาะแมนฮัตตัน (Manhattan)

เมื่อเดินทางไปถึงบริเวณสถานที่จัดงาน สิ่งหนึ่งที่ผมต้องยอมรับคือชาวตะวันตกให้ความสำคัญกับศิลปะมากเหลือเกิน ดูจากแถวของคนรอซื้อบัตรซึ่งยาวเป็นลิขๆเมตร แม้ว่าราคาบัตรเช้าชมจะแพงถึง \$30 (ประมาณหนึ่งพันบาท) แต่ทุกคนก็รอต่อคิวและกระตือรือร้นจะเข้าไปชมผลงานศิลปะด้านใน ดี อาร์มอรี โชว์ ในปีนี้แบ่งนิทรรศการออกเป็นสองส่วนใหญ่ๆคือ ในอาคารท่าเรือ 92 จัดแสดงผลงานศิลปะจากยุคโมเดิร์น (Modern Art) มีผลงานของศิลปินที่โด่งดังจากทั่วโลกและเป็นที่ยุติกันดีในประวัติศาสตร์ศิลปะ ในขณะที่อาคารท่าเรือ 94 จะเป็นศิลปะร่วมสมัยรูปแบบใหม่ๆ จากโลกศิลปะปัจจุบัน

อาคารทั้งสองหลังอยู่ติดกันและดัดแปลงพื้นที่มาจากท่าเรือเก่าลักษณะโดยรวมแล้วเป็นเหมือนศูนย์แสดงสินค้า ซึ่งถ้าให้ผมลองเปรียบเทียบคร่าวๆ ขนาดน่าจะใหญ่โตประมาณศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ที่กรุงเทพฯ มีผนังไม้สีขาวจัดแบ่งพื้นที่ให้แกลลอรี่แต่ละแห่งอย่างเท่าเทียมกัน แกลลอรี่บางแห่งมีผลงานของศิลปินหลายๆ ท่าน บาง

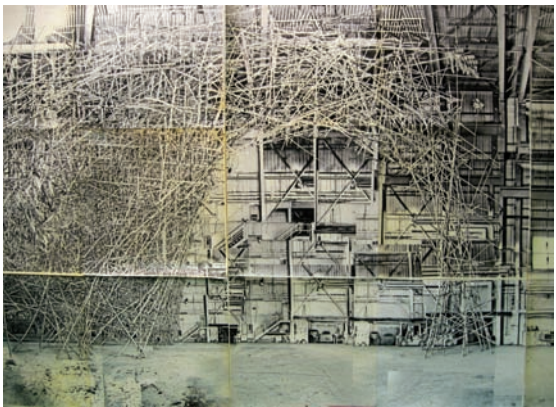
ภาพบรรยากาศ “The Armory Show 2009”
5-8 มีนาคม 2552, Pier 92 และ Pier 94, New York, USA

แกลเลอรีจัดแสดงผลงานของศิลปินท่านเดียว ผมใช้เวลาเดินชมนิทรรศการทั้งหมดอยู่นานกว่าสี่ชั่วโมง ถ่ายรูปไปจนเมมโมรี่การ์ดเต็ม แต่ก็ยังไม่สามารถเดินดูได้ครบทั้งหมด เพราะพื้นที่จัดแสดงกว้างใหญ่ และมีผลงานที่น่าสนใจมากมายและหลากหลาย ทั้งจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ สื่อผสม ภาพถ่าย ศิลปะจัดวาง และวิดีโออาร์ต จากเอกสารนำมาชมที่รับแจกมา ผมลองนับจำนวนแกลเลอรีทั้งหมดได้คร่าวๆ ประมาณ 260 แกลเลอรี ผลงานศิลปะที่นำมาจัดแสดงน่าจะมีไม่ต่ำกว่า 3,000 ชิ้น

ดิ อาร์มอรี โชว์ จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ ค.ศ.1999 มีจุดประสงค์หลักคือการเป็น “The International Fair of New Art” โดยนอกเหนือจากเป็นนิทรรศการที่รวบรวมผลงานศิลปะจากแกลเลอรีนานาชาติมาไว้ในสถานที่เดียวเพื่อให้ผู้สนใจศิลปะได้เข้าชมแล้ว ยังมีจุดประสงค์หลักเพื่อเป็นตลาดกลางในการซื้อขายผลงานศิลปะรูปแบบใหม่ๆ ในปัจจุบัน เป็นจุดนัดพบของศิลปิน ตัวแทนจากแกลเลอรี นักธุรกิจ นักสะสมงานศิลปะ และนักวิจารณ์ศิลปะจากทั่วโลก

ด้วยจำนวนผลงานศิลปะในนิทรรศการที่มีอยู่มากมายมหาศาล จึงเป็นเรื่องยากที่ผมจะนำเสนอได้ทั้งหมด ถ้าให้ผมบอกเล่าถึงผลงานที่น่าสนใจทุกชิ้น บทความฉบับนี้คงจะหนาเหมือนพจนานุกรม อย่างไรก็ตาม มีผลงานของศิลปินท่านหนึ่งที่ผมอยากจะนำเสนอเป็นตัวอย่าง เพราะโดดเด่นมากทั้งในเรื่องคุณภาพ แนวความคิด การนำเสนอ และการได้รับเสียงตอบรับเป็นอย่างดีจากผู้เข้าชม ได้แก่ ผลงานชื่อ “Big Bambu” ของศิลปินฝาแฝด Doug และ Mike Starn ซึ่งจัดแสดงโดย The Wetterling Gallery

Doug และ Mike Starn เป็นศิลปินฝาแฝดชาวอเมริกัน เกิดเมื่อปี ค.ศ. 1961 ที่รัฐนิวเจอร์ซีย์ มีชื่อเสียงในวงการศิลปะร่วมสมัยมากกว่า 25 ปี ตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. 1985 เป็นต้นมา ทั้งสองได้แสดงผลงานในนิทรรศการกลุ่ม และเดี่ยว มากมายทั่วโลก มีผลงานสะสมอยู่ในพิพิธภัณฑ์ต่างๆทั้งในสหรัฐอเมริกา ยุโรป และเอเชีย ยกตัวอย่าง เช่น Museum of Modern Art, Solomon R. Guggenheim Museum, The

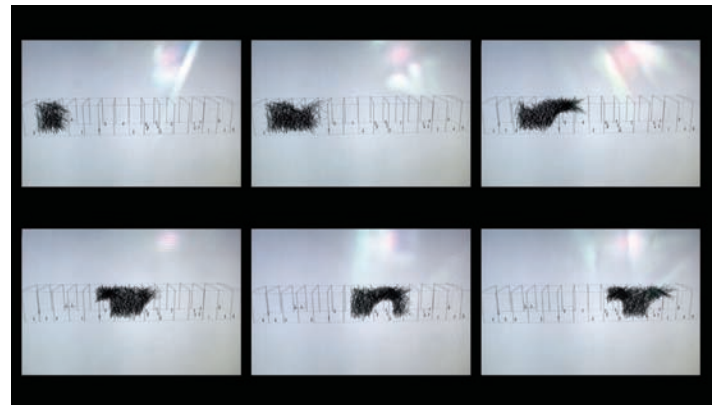

Metropolitan Museum of Art ในนิวยอร์ก La Bibliothèque Nationale ในปารีส และ Yokohama Museum of Art ในประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น ทั้งคู่เริ่มต้นทำงานในด้านการถ่ายภาพ ผลงานส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการค้นหา ตีความหมาย และผสมผสานวิธีการทางศิลปะ หลากๆ รูปแบบ หลากๆ เทคนิคเข้าด้วยกัน อาทิเช่น ประติมากรรม ภาพถ่าย จิตรกรรมวิดีโอ และศิลปะจัดวาง

เมื่อปี ค.ศ. 2008 Doug และ Mike Starn ได้สร้างประติมากรรมไม้ไผ่ ชื่อ “Big Bambu” ขึ้นในโกดังของโรงงานแห่งหนึ่งที่เมืองบีกอน รัฐนิวยอร์ก โดยศิลปินใช้ไม้ไผ่ยาวท่อนละ 9 เมตร จำนวนกว่า 2,000 ท่อน มาก่อขึ้นเป็นโครงสร้างประติมากรรมขนาดเท่ากับความสูงของโกดัง จากนั้นใช้ไม้ไผ่ที่เหลือซ้อน สาน สอด เข้าไปในโครงสร้างดังกล่าว จนเกิดเป็นประติมากรรมไม้ไผ่ขนาดสูง 15 เมตร กว้าง 18 เมตร และยาว 24 เมตร จากนั้นศิลปินจะให้กลุ่มผู้ช่วยซึ่งมีประสบการณ์ในการป็นหน้าผา ค่อยๆ ปรับเปลี่ยนตำแหน่งของไม้ไผ่แต่ละท่อน อันจะส่งผลให้ประติมากรรมค่อยๆ ขยับตำแหน่ง เคลื่อนไปตามพื้นของโกดังดังกล่าว ซึ่งมีความยาวประมาณ 90 เมตร พื้นที่ของโกดังแปรสภาพกลายเป็นเหมือนห้องทดลอง และประติมากรรมไม้ไผ่กลายเป็นเหมือนสัตว์ยักษ์ที่ค่อยๆ คืบคลานไปบนพื้นห้อง

ผลงานดังกล่าวสะท้อนความคิดของศิลปินที่ต้องการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมรูปแบบใหม่ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องอยู่กับที่ รูปทรงและโครงสร้างถูกปรับเปลี่ยนไปเรื่อยๆ ตามการออกแบบของศิลปิน ทั้งนี้ นอกจากจะต้องคำนึงถึงความสวยงามแล้ว ยังต้องคำนึงถึงความสามารถในการรับน้ำหนักของไม้ไผ่ ตลอดจนความสัมพันธ์ของประติมากรรมกับพื้นที่โดยรอบอีกด้วย ศิลปินเลือกใช้ไม้ไผ่สดเป็นวัสดุหลักในการสร้างสรรค์ เพราะไม้ไผ่เป็นต้นไม้ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของมนุษย์ ศิลปินยังได้ใช้เอกลักษณ์จากความเป็นวัสดุธรรมชาติ เพื่อให้ส่งผลงานประการต่อลักษณะภายนอกของประติมากรรม ยกตัวอย่างเช่น เมื่อเริ่มต้นไม้ไผ่ทั้งหมดจะมีสีเขียวสด แต่เมื่อเวลาผ่านไป ประติมากรรมจะค่อยๆ เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลตามธรรมชาติ ไม้ไผ่ค่อยๆ ร่วงหาย อีกทั้งความยืดหยุ่นก็เมองทนถาวรแบบเหล็ก หรือวัสดุสังเคราะห์ทางอุตสาหกรรมต่างๆ

ความน่าสนใจอีกประการหนึ่งของผลงานชิ้นนี้อยู่ที่การนำเสนอของศิลปิน เพราะประติมากรรมตั้งอยู่ในพื้นที่เฉพาะ ยากที่จะขนย้ายไปจัดแสดงในพื้นที่อื่น อีกทั้งด้วยกระบวนการสร้างสรรค์ก็ไม่คำนึงถึงผลงานที่สำเร็จสมบูรณ์ ประติมากรรมไม้ไผ่สามารถจะเคลื่อนที่ไปบนพื้นของโกดังได้เรื่อยๆ ไม่มีสิ้นสุด เพราะฉะนั้นความชาญฉลาดของศิลปินจึงอยู่ที่การเลือกวิถีในการนำเสนอผลงาน เพื่อให้ผู้ชมสามารถทำความเข้าใจได้ชัดเจน

และรับรู้ถึงคุณค่าในตัวผลงานศิลปะได้ใกล้เคียงกับที่ศิลปินต้องการมากที่สุด ในกรณีของ “Big BamBu” ที่นำมาจัดแสดงใน ดี อาร์มอรี โซว กล่าวได้ว่าผลงานดังกล่าวเป็นการผสมผสาน ประติมากรรม สถาปัตยกรรม และ ศิลปะแสดง (Perforance Art) เข้าด้วยกัน Doug และ Mike Starn จึงเลือกที่จะใช้ภาพวิดีโอ ประกอบกับภาพเคลื่อนไหวที่สร้างขึ้นด้วยคอมพิวเตอร์ และภาพถ่ายในการนำเสนอแทนผลงานจริง

เมื่อผู้ชมเดินเข้ามาในห้องนิทรรศการแรก จะได้เห็นภาพเคลื่อนไหว ขนาดสูง 2 เมตร ภาพทั้งหมดมีความกว้างประมาณ 6 เมตร วิดีโอนั้นบันทึก ลักษณะโครงสร้างของประติมากรรม ขั้นตอนการทำงานจริงของศิลปินและทีมงาน ตลอดจนการเคลื่อนย้ายปรับเปลี่ยนตำแหน่งของไม้ไผ่แต่ละท่อน โดยถูกฉายลงบนผนัง 2 ด้านซึ่งอยู่ติดกัน บนผนังด้านซ้ายมือยังมีจอคอมพิวเตอร์ขนาดกว้างประมาณ 50 เซนติเมตรติดตั้งอยู่ เพื่อฉายภาพสามมิติที่สร้างขึ้นด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ อธิบายการเปลี่ยนรูปทรงของประติมากรรมในพื้นที่จำลองในห้องนิทรรศการถัดมาจัดแสดงภาพถ่ายขาว-ดำ ทั้งภาพรายละเอียดของเส้น แสงและเงา อันเกิดจากโครงสร้างซับซ้อนของไม้ไผ่ที่ขัดกันไปมาและภาพถ่ายขนาดใหญ่ของ “Big BamBu” ในโกดัง โดยได้จากการนำภาพถ่ายแต่ละส่วนเล็กๆ ย่อยๆ ของประติมากรรมมากกว่าสองร้อยภาพมาต่อกัน

ผมเดินออกจากพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการด้วยความเหนื่อยอ่อน เพราะใช้เวลาเดินดูผลงานต่างๆ อยู่ยาวนานร่วมครึ่งวัน ดี อาร์มอรี โซว เป็นเสมือนตลาดนัดศิลปะขนาดใหญ่ที่เปิดโอกาสให้เราได้เข้าไปชม หรือเลือกซื้อผลงานศิลปะที่ชื่นชอบมีหลายคนที่บอกผมว่าการจัดงานลักษณะนี้ ทำให้แต่ละแกลเลอรีมุ่งเน้นแต่การขายมากเกินไปจนทำให้ผลงานไม่มีคุณภาพ และยังมีจำนวนเยอะมากจนผู้ดูทั่วไปไม่สามารถจะรับรู้ถึงคุณค่าของผลงานศิลปะได้อย่างเต็มที่ แต่ถ้าหากมองในอีกด้านหนึ่ง เราจะเห็นว่าการตัดสินใจเลือกชื่นชมผลงานศิลปะแบบใด หรือชื่นไหน ก็ตามล้วนขึ้นอยู่กับรสนิยมและทัศนคติส่วนบุคคลทั้งสิ้น ในผลงานศิลปะนี้บรรยายนับพันชิ้น ผู้ดูมีสิทธิ์ที่จะเลือกชื่นชมผลงานชิ้นใดก็ได้ เพราะฉะนั้นการจะรับรู้คุณค่าของผลงานศิลปะจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของการจัดงาน หรือจำนวนผลงานที่จัดแสดง หากแต่เป็นวิจารณญาณของผู้ดูต่างหากที่เป็นตัวกำหนด อย่างน้อยสำหรับตัวผมเอง ท่ามกลางผลงานกว่า 3,000 ชิ้น การได้มีโอกาสชื่นชม นิทรรศการ “Big BamBu” ของ Doug และ Mike Starn ก็ทำให้ผมรู้สึกคุ้มค่ากับการเสียเงินค่าตั๋ว และได้รับแรงบันดาลใจใหม่ๆ สำหรับการกลับไปสร้างสรรค์ผลงานศิลปะส่วนตัวต่อไป